

نگرش مردم ساکن در شهر اردبیل نسبت به اهدای عضو در مرگ مغزی

دکتر فیروز امانی* - مژگان غفاری مقدم** - شهناز حسین زاده*** - دکتر اسماعیل فرزانه**** - دکتر بهزاد ولی زاده*****

*دانشیار گروه پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
**کارشناس ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
***کارشناس ارشد ایمنولوژی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
****دانشیار گروه مسمومیت های دارویی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
*****متخصص پزشکی قانونی و مسمومیت ها - عضو مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، اداره کل پزشکی قانونی استان اردبیل

چکیده

زمینه و هدف: پیشرفت علم، بهبود روش های درمانی و همچنین پیوند اعضای حیاتی از بیماران مبتلا به مرگ مغزی باعث نجات جان و بهبود کیفیت زندگی و بالا رفتن میزان امید به زندگی در بیماران مبتلا به نارسایی پیشرفته اعضا شده است. اهدای عضو بسته به آداب، رسوم، عقاید مذهبی و فرهنگی و نیز میزان دانش و آگاهی مردم نسبت به مفاهیم مرگ مغزی و اهدای عضو متفاوت می باشد. هدف از مطالعه حاضر بررسی نگرش مردم شهر اردبیل نسبت به اهدای عضو در مرگ مغزی بوده است.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی مقطعی در سال ۱۳۹۲ بر روی ۳۵۱ نفر از مردم شهر اردبیل انجام گرفت. نمونه ها به صورت کاملاً تصادفی از مردم سطح شهر اردبیل به روش نمونه گیری طبقه بندی تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که پایایی و روایی آن به روش علمی سنجیده شد. برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS16 و روش های آمار توصیفی و تحلیلی استفاده گردید. یافته ها: بر اساس نتایج بدست آمده بیش از ۷۰٪ از مردم با اهدای عضو در مرگ مغزی موافق بودند و این عمل را امری خدایسندانه و نوع دوستانه می دانستند و در این میان نقش رسانه های جمعی را در فرهنگ سازی و ترغیب مردم برای اهدای عضو و دریافت کارت اهدا مهم می دانستند. همچنین رابطه آماری معنی داری بین اهدای عضو و مرگ مغزی وجود داشت ($p < 0.01$).

نتیجه گیری: لازم است به منظور تشویق مردم برای اهدای عضو و تامین اعضا جهت پیوند به نیازمندان به دریافت عضو، استراتژیها و برنامه ریزی های مناسب با توجه به ویژگی های فرهنگی، اعتقادی و اجتماعی مردم در جامعه بکار گرفته شود.

کلیدواژه ها: نگرش، اهدای عضو، مرگ مغزی، اردبیل

تایید مقاله: ۹۳/۶/۱۶

وصول مقاله: ۹۳/۳/۲۰

نویسنده پاسخگو: ایران، اردبیل، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل - دانشکده بهداشت - گروه بهداشت عمومی

m.gaffarimoggadam@arums.ac.ir شماره تماس: ۳۳۵۲۰۴۷۷ (۴۵) +۹۸

مقدمه

پیوند موفق نه تنها میزان امید به زندگی و کیفیت زندگی را بهبود می بخشد، بلکه در کاهش هزینه های درمانی کشورها نیز موثر است (۳).

کشورهای مختلف جهان با پذیرش واقعیت طبی در مورد بیماران مبتلا به مرگ مغزی و نیز به اقتضای پیشینه فرهنگی، مذهبی و حقوقی خاص خود، رویکرد متفاوتی در برخورد با مقوله اهدای عضو اتخاذ می نمایند (۲). در کشورهای مختلف قانون های متفاوتی در مورد رضایت افراد به اهدای عضو پس از مرگ مغزی وجود دارد، به عنوان مثال در کشورهایی مانند پرتغال و فنلاند نظام رضایت داوطلبانه همه مردم در

با پیشرفت روش های پیشگیری، تشخیص و درمان، میزان امید به زندگی در بیماران افزایش یافته است، اما بدلیل کیفیت پایین زندگی در برخی بیماری های مزمن، پیوند اعضا اقدامی حیات بخش در مبتلایان به نارسایی پیشرفته اعضا بوده و موجب نجات جان و بهبود کیفیت زندگی بیماران می گردد (۱). پیوند اندام های حیاتی مانند قلب، کلیه، ریه، کبد از بیماران مبتلا به مرگ مغزی قبل از توقف قلب به دلیل نجات جان سایر افراد از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد (۲).

روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی مقطعی بود که در سال ۱۳۹۲ به منظور بررسی نگرش مردم شهر اردبیل نسبت به اهدای عضو در مرگ مغزی انجام گرفت. با توجه به میدانی بودن روش اجرای مطالعه حاضر، نمونه‌ها به طور کاملاً تصادفی با مراجعه به مناطق مختلف سطح شهر اردبیل و تکمیل پرسشنامه از کسبه ساکن و عابریان انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی و پایایی آن با مشورت افراد صاحب‌نظر و روش آلفای کرونباخ با مقدار ۰/۷۸٪ بررسی گردید. پرسشنامه شامل سه قسمت بود: قسمت اول اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنس، دین، مذهب، تحصیلات؛ قسمت دوم شامل ۱۳ سوال نگرش سنجی براساس مقیاس سه درجه‌ای لیکرت بصورت موافق، مخالف، بی‌نظر و قسمت سوم ۸ سوال آگاهی سنجی که بصورت بلی و خیر تنظیم گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها تعداد ۳۷۰ پرسشنامه در نقاط مختلف شهر پخش شد که پس از جمع‌آوری ۱۹ فرم بدلیل ناقص بودن از مطالعه حذف و در نهایت ۳۵۱ پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS 16 و با استفاده از روشهای آمار توصیفی و تحلیلی در قالب جدول و نمودار و شاخصهای آماری انجام شد.

یافته‌ها

محدوده سنی جمعیت مورد مطالعه در این پژوهش بین ۶۶-۲۲ سال با میانگین $32/32 \pm 8/63$ سال بود که از این تعداد ۴۳/۵٪ مرد و بقیه زن بودند. حدود ۹۴٪ شرکت‌کنندگان در مطالعه شیعه و بقیه سنی مذهب بودند. از ۳۵۱ نفر شرکت‌کننده ۵/۹۸٪ بیسواد، ۳۸/۱۷٪ دیپلم و فوق دیپلم، ۴۶/۷۲٪ کارشناسی و کارشناسی ارشد و ۹/۱۱٪ از تحصیلات دکترا برخوردار بودند.

بیشتر افراد شرکت‌کننده (۵۶٪) رسانه‌ها را به عنوان مهمترین منبع کسب اطلاعات خود در زمینه اهدای عضو بیان نمودند و کمترین (۱۳/۱٪) منبع را دوستانشان ذکر کردند. با توجه به اینکه ۷۷/۲٪ از افراد با اهدای عضو موافق بودند، نقش رسانه‌های جمعی را در ترغیب مردم به اهدای عضو (۶۷/۸٪) مهم می‌دانستند (جدول ۱). از بین شرکت‌کنندگان ۵۹/۸٪ تا حدودی از شرایط اهدای عضو مطلع بودند در حالی که ۷/۴٪ اصلاً اطلاعی از شرایط اهدای عضو نداشتند.

تنها ۱۰٪ از شرکت‌کنندگان کارت اهدای عضو داشتند و ۲۶٪ تمایل به داشتن کارت را بیان کردند. نظر مردم در خصوص سوالات نگرش سوال گردید که نتایج آن در (جدول ۲) آمده است، حدود ۹۰٪ از شرکت‌کنندگان اهدای عضو را امری خداپسندانه و اخلاقی می‌دانستند و نیاز مالی و دریافت پول در قبال اهدای عضو را رد کردند (۴۶٪). همچنین این افراد بدشکلی جسد را عاملی برای اجتناب از اهدای عضو می‌دانستند (۵۵/۲٪) و حدود ۷۶٪ از شرکت‌کنندگان موافق اهدای اعضایشان در

اهدای عضو حاکم است، مگر اینکه عدم تمایل خود را در کارت اهدا اعلام کرده باشند. در کشورهای فرانسه، ایتالیا و اسپانیا با اینکه قانون نظام رضایت داوطلبانه تصویب شده ولی در اجرا از خانواده‌های متوفی نیز پس از مرگ مغزی عزیزانشان رضایت می‌گیرند؛ در آمریکا نظام رضایتی حاکم می‌باشد که در آن نیازی به اخذ اجازه از نزدیکان برای استفاده از عضو نیست و در ژاپن نیز هم رضایت شخص و هم رضایت خانواده متوفی برای اهدای عضو ضروری می‌باشد (۴).

در کشور ایران نیز پس از فتوای امام خمینی (ره) از سال ۱۳۶۸ مسوولان برای ایجاد زمینه مناسب جهت پیوند در داخل کشور تلاش خود را آغاز کردند و در فروردین ۱۳۷۹ قانون برداشت عضو از اجساد به تصویب رسید و اهدای عضو از افراد مرگ مغزی جنبه قانونی پیدا کرد (۱). و هم‌اکنون واحد فراهم‌آوری اعضای پیوندی در استان‌های مختلف کشور و در تهران در بیمارستان‌های امام خمینی (ره)، سینا و شریعتی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران و بیمارستان مسیح دانشوری وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با شناسایی بیماران مشکوک به مرگ مغزی در بیمارستان‌های تابعه دانشگاه فرایند تایید مرگ مغزی و اخذ رضایت از خانواده بیماران برای اهدای عضو را برعهده دارد (۵).

دین مبین اسلام اهمیت فوق‌العاده‌ای برای نجات انسانها قایل است. چنانچه در قرآن کریم سوره مبارکه مائده آیه ۳۲ به تصریح اشاره شده است که هرگاه کسی باعث بقای نفسی شود مانند آنست که باعث نجات جان تمام انسانها شده است؛ در حال حاضر میزان اهدای عضو در ایران به ازای هریک میلیون نفر ۲/۳ نفر است که با شاخص‌های مطلوب جهانی فاصله‌ای چشمگیر دارد. بر این اساس اسپانیا با ۳۵ پیوند در هر میلیون نفر از جمعیت بهترین وضعیت را دارد و در دیگر کشورهای اروپایی و آمریکایی این عدد بین ۲۵-۱۰ در هر میلیون نفر متغیر است. در ایران که تا چند سال پیش این رقم تنها ۱/۷ در میلیون بود با تلاش‌های انجام شده اکنون به عدد ۲/۳ رسیده است که حکایت از روند رشد آمار پیوند عضو در ایران دارد (۶).

در کشور ایران سالانه بیش از ۱۵ هزار مورد مرگ مغزی در اثر سوانح و تصادفات رخ می‌دهند اما کمتر از ۱۰٪ آنها جزو اهدای‌کنندگان عضو می‌باشند (۷).

به رغم گذشت چندین سال از تصویب قانون پیوند اعضا در ایران، از این مساله استقبال چندانی نشده است؛ بسیاری از آحاد جامعه نگرش مثبتی پیرامون اهدای عضو ندارند که شاید علت عمده آن جدید و ناشناخته ماندن بسیاری از ابعاد این پدیده پیچیده باشد (۲).

از آنجا که میزان اهدای اعضا در هر منطقه بسته به آداب، رسوم، عقاید مذهبی و فرهنگی و نیز میزان دانش و آگاهی افراد نسبت به مفاهیم مرگ مغزی و اهدای عضو متفاوت می‌باشد، هدف از مطالعه حاضر بررسی نگرش مردم شهر اردبیل در سال ۱۳۹۲ نسبت به مقوله اهدای عضو در بیماران دچار مرگ مغزی بوده است.

جدول ۱ - توزیع فراوانی عوامل ترغیب کننده مردم در اهدای عضو

عوامل موثر	تعداد	درصد
فرهنگ سازی توسط رسانه های جمعی	۱۸۴	۶۷/۸
فرهنگ سازی توسط پزشکان و پرسنل بیمارستانی	۷۷	۲۸/۴
فرهنگ سازی توسط مراجع تقلید	۱۰	۳/۶
جمع	۲۷۱	۱۰۰

جدول ۳ - توزیع فراوانی علت مخالفت افراد با اهدای عضو

علت مخالفت با عمل اهدا عضو	تعداد	درصد
امید به زنده ماندن فرد دچار مرگ مغزی	۲۱	۴۵/۶
عدم رعایت ترتیب ونوبت در پیوند و اهدا عضو	۱۸	۳۹/۱
غیر اخلاق و غیر شرعی بودن عمل پیوند و اهدا عضو	۷	۱۵/۲

جدول ۲ - توزیع فراوانی پاسخ به سوالات نگرش در افراد مورد پژوهش

گزینه ها	موافق (%)	مخالف (%)	نظری ندارم (%)
اهدای عضو را کاری خداپسندانه و اخلاقی می دانم .	۳۱۶ (۹۰٪)	۱۰ (۲/۸٪)	۲۵ (۷/۱٪)
در صورت بروز مرگ مغزی اهدا عضو را بهترین کار می دانم.	۲۷۰ (۷۶/۹٪)	۳۵ (۹/۹٪)	۴۶ (۱۳/۱٪)
انگیزه مهم در اهدا اعضا نوع دوستی می باشد.	۲۴۱ (۶۸/۶٪)	۷۱ (۲۰/۲٪)	۳۹ (۱۱/۱٪)
بد شکلی جسد عاملی برای اجتناب از اهدا عضو می باشد.	۱۹۴ (۵۵/۲٪)	۱۰۴ (۲۹/۶٪)	۵۳ (۱۵٪)
به دریافت عضو در صورت نیاز رضایت می دهم.	۲۸۹ (۸۲/۳٪)	۱۶ (۴/۵٪)	۴۶ (۱۳/۱٪)
علت امتناع مردم در اهدا عضو عدم اطلاع رسانی خوب و درست می باشد.	۲۵۸ (۷۳/۵٪)	۲۳ (۶/۶٪)	۶۹ (۱۹/۸٪)
نیاز مالی می تواند انگیزه مهم در اهدای عضو باشد.	۶۴ (۱۸/۲٪)	۱۶۳ (۴۶/۴٪)	۱۲۴ (۳۵/۳٪)
دین و مذهب می تواند عاملی در عدم اهدا عضو باشد.	۴۴ (۱۲/۵٪)	۱۷۰ (۴۸/۳٪)	۱۳۷ (۳۹٪)

جدول ۴ - توزیع فراوانی ارزیابی آگاهی شرکت کنندگان در خصوص اهدای عضو

سوالات آگاهی سنجی	بله	خیر
آیا مرگ مغزی همان کما است.	۱۶۲ (۴۶/۱٪)	۱۲۵ (۳۵/۶٪)
آیا همه اعضا بدن قابل اهدا و پیوند است.	۱۹۷ (۵۶/۱٪)	۱۰۳ (۲۹/۳٪)
آیا در صورت مرگ طبیعی امکان اهدا عضو وجود دارد.	۱۱۰ (۳۱/۱٪)	۱۷۷ (۵۰/۴٪)
آیا پیوند اعضا از جنس و نژادی های مختلف امکان پذیر است.	۱۶۹ (۴۸/۱٪)	۱۰۷ (۳۰/۴٪)

صورت بروز مرگ مغزی بودند و ۱۳/۱٪ هم تصمیم بخصوصی در این شرایط نداشتند.

ضمنا عدم اطلاع رسانی خوب و درست از شرایط اهدا را عاملی در اجتناب از اهدا عضو بیان نمودند (۷۳/۵٪). و دین و مذهب را عاملی برای اجتناب از اهدا نمی دانستند (۴۸/۳٪).

از ۳۵۱ شرکت کننده پژوهش ۵/۶٪ با اهدای عضو مخالف بودند و بیشترین دلیل مخالفتشان امید به زنده ماندن فرد دچار مرگ مغزی (۴۵/۶٪) بود (جدول ۳).

نتایج نشان داد که تنها ۳۵/۶٪ از افراد مورد مطالعه مرگ مغزی را کما نمی دانستند و ۵۶/۱٪ همه اعضا بدن را قابل اهدا و پیوند می دانستند (جدول ۴).

همچنین در تعیین ارتباط بین مشخصات دموگرافیک و تمایل افراد به اهدای عضو رابطه آماری معنی داری بین سن ($P=0/13$)، جنسیت ($P=0/41$) وجود نداشت، ولی رابطه معنی داری بین تحصیلات در افراد با تحصیلات بالاتر در صورت وقوع مرگ مغزی و آمادگی بیشتر برای اهدا عضو وجود داشت ($P=0/001$).

همچنین بین تمایل به اهدا عضو و مذهب مردم ارتباط آماری معنی داری مشاهده شد ($P=0/001$). بیشتر شرکت کنندگان در این پژوهش از فتوای مرجع تقلید خود در مورد اهدای عضو و پیوند اظهار

بی اطلاعی کردند (۸۳٪). ارتباط معنی داری بین وقوع مرگ مغزی در افراد و رضایت آنها به اهدا عضو وجود داشت ($P=0/001$).

بحث

یافته های این پژوهش نشان داد که بیش از ۹۰٪ مردم اهدای عضو را امری خداپسندانه و اخلاقی می دانستند و انگیزه شان از اهدا عضو نوع

نشان دادند که فرهنگ و مذهب کمتر نقش بازدارنده در اهدای عضو ایفا می‌کند و در واقع فتاوی مذهبی برای بسیاری از مردمان آسیایی به خصوص مسلمانان اهمیت داشت (۲). بررسی آماری داده‌ها نشان داد که بین رضایت به اهدای عضو با مذهب رابطه آماری معنی‌دار وجود داشت ($P=0/001$). می‌توان گفت که تبیین دیدگاه‌های مثبت مراجع در باره مقوله اهدای عضو می‌تواند در بالا رفتن آمار اهدای عضو و تمایل مردم به شرکت در این طرح عظیم نقش به‌سزایی داشته باشد.

این پژوهش نشان داد افراد با تحصیلات بالاتر، در صورت وقوع مرگ مغزی آمادگی بیشتری برای اهدای عضو دارند و رابطه معنی‌داری بین تحصیلات و اهدا عضو وجود داشت ($P=0/001$). بطوریکه در سایر مطالعات نیز رابطه معنی‌داری بین تحصیلات و دریافت کارت اهدای عضو وجود داشت (۱۷-۱۵).

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که در فرایند اهدای عضو عوامل متعددی از جمله آگاهی و نگرش خانواده‌ها، فرهنگ جامعه، عقاید مذهبی می‌تواند موثر باشد. اعتقادات عمیق، نوع دوستانه و مذهبی افراد جامعه پشتوانه محکمی برای ایثار و زندگی دوباره به نیازمندان فراهم می‌آورد. می‌توان با بسترسازی مناسب و افزایش اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی در سطح جامعه در مورد موفقیت‌های پیوند و دیدگاه نوع دوستانه اسلام در مورد اهدا عضو آمار اهدا عضو را افزایش داد. افزایش آگاهی عمومی از طریق برگزاری مراسم و تجلیل از خانواده‌های اهداکننده با حضور هنرمندان و علمای مذهبی در رسانه‌های ملی باعث درک بهتر خانواده‌ها از ارزش اهدا عضو شده و ارزش اخلاقی این عمل نوع دوستانه را در جامعه بیشتر خواهد کرد؛ و نوعی فرهنگ‌سازی در جهت افزایش و دریافت داوطلبانه کارت اهدا عضو در بین مردم را خواهد داشت.

تقدیر و تشکر

نتایج این طرح قسمتی از نتایج طرح مصوب شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل می‌باشد. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همه کسانی که در فرایند انجام کار ما را یاری کرده‌اند و مدیریت پژوهشی دانشگاه در تصویب بودجه پژوهشی اجرای طرح تقدیر و تشکر بعمل آورند.

دوستی بود (۶۸/۸٪). Hagihara و همکارانش توافق افکار عمومی با مقوله اهدای عضو، مارتینیز و لویز عقاید مذهبی، فرهنگی و تمایلات نوع دوستانه، کورز و چارف و همکاران نوع دوستی، بیترز و همکاران نیز عوامل روانی اجتماعی را از دلایل اهدای عضو در مطالعات خود بیان نمودند (۸-۲).

حدود ۶۷٪ از شرکت‌کنندگان نقش رسانه‌های جمعی را در فرهنگ‌سازی و ترغیب مردم به اهدا عضو موثر می‌دانستند. در مطالعه هرگان و هاریسون نیز اعضای خانواده بهترین منبع لازم برای گرفتن اطلاعات در این خصوص را رسانه‌ها بیان کردند که با نتایج این بررسی مطابقت داشت (۲). افزایش آگاهی مردم در مورد مرگ مغزی و پیوند اعضا منجر به تغییر نگرش و افزایش درصد اهداکنندگان عضو می‌گردد، بطوری که در انگلستان طی یک برنامه آموزشی گسترده طی دو سال توانستند درصد اهداکنندگان را متعاقب مرگ مغزی با آموزش به مقدار ۱۶٪ افزایش دهند (۱۱). با توجه به اینکه میزان آگاهی و نگرش افراد هر جامعه با میزان اهدای عضو ارتباط مستقیم دارد بنابراین افزایش آگاهی و نگرش در این زمینه میزان پیوند را در جامعه افزایش می‌دهد (۱۲).

مخالفین با اهدا عضو در صورت مرگ مغزی (۵/۶٪) مهمترین دلایل خود را امید به زنده ماندن فرد دچار مرگ مغزی، عدم رعایت و سوء استفاده در ترتیب پیوند اهدا به فرد نیازمند و غیر اخلاقی و غیر شرعی بودن اهدای عضو ذکر نمودند. نتایج سایر پژوهش‌ها نشان داد که آموزش در افرادی که مخالف با اهدا عضو بوده‌اند منجر به تغییر نگرش، دانش و باورهای مذهبی آنان می‌شود و تصمیم اکثر آنان را در جهت موافقت با اهدای عضو تغییر می‌دهد (۱۱). بطوریکه در مطالعه‌ای رودریگوویلا و همکارانش نشان دادند که افزایش آگاهی کارکنان درمانی باعث افزایش ارتقا سطح دانش عمومی جامعه در زمینه اهدای عضو می‌شود (۱۳).

با وجود اینکه ۷۷٪ از شرکت‌کنندگان با اهدای عضو موافق بودند ولی ۱۰٪ دارای کارت اهدا عضو بودند و ۲۶٪ تمایل به داشتن کارت را اظهار کردند. در مطالعه بانس و همکارانش که در دانشگاه رگنسبورگ آلمان انجام شد از ۹۸٪ افراد موافق، ۳۱/۵٪ دارای کارت اهدا و ۴۹/۱٪ تمایل به داشتن کارت را عنوان کردند (۱۴).

با وجود اینکه علمای مذهبی اهدا اعضا در مرگ مغزی را مغایر با مذهب ندانسته‌اند ولی بسیاری از توده مردم احکام مذهبی در این مورد را نمی‌دانستند و همچنین بیشتر شرکت‌کنندگان در این پژوهش از فتاوی مرجع تقلید خود در مورد اهدای عضو و پیوند اظهار بی‌اطلاعی کردند (۸۳٪) در مطالعه ای رانداو و همکاران در انگلستان

References

- 1- Abbasi Dolatabadi Z, Farahani B, Fesharaki M, Najafizadeh K. Effect of education about brain death and organ donation on attitude and knowledge of nursing students. *Iranian Journal of Critical Care Nursing* 2010; 3(3):109-12.
- 2- Sadat Manzari Z, Mohammadi I, Haideri A. Factors influencing organ donation family decisions by brain dead patients families. *Payesh* 2013; 11: 913-25.
- 3- Porter K. *Trauma care manual*. UK: Hodder Arnold: 2009.
- 4- Bormand MD, Asghari F. Do Tehran citizens agree with organ donation from a brain-dead family. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 2012; 5(1): 51-58.
- 5- Khoddami HR, Ghorbani F, Ghobadi O, Shafaghi Sh, Barbati ME, Rosami Louyeh A and et al. Causes and follow-up outcomes of brain dead patients in Shahid Beheshti University of Medical Sciences hospital. *Pejouhandeh* 2012; 15(4):171-8.
- 6- *Nafasjournal* 2011-2012 July-march (22): 20-27; Available from: URL: www.ehda.ir.
- 7- Ahmadian Sh, Haghdooost AA, Mohammadalizadeh S. Effective Factors on the Families to Donate the Organs Of their Brain Dead Relative. *Journal of Kerman University of Medical Sciences* 2009; 16(4): 355-363.
- 8- Hagihara A, Murakami M, Miller AS, Nobutoma K. Association between attitude towards health promotion and opinions regarding organ transplants in Japan. *Health Policy* 1997; 42(2): 157-70.
- 9- Kurz R, Scharff D, Terry T, Alexander S. factors influencing organ donation decision by African Americans a review of the literature. *medical care Research and Review* 2007; 64: 475-517.
- 10- Beatriz Febrero, Antonio Ríos, Ana López-Navas, Laura Martínez-Alarcón, Javier Almela, Álvaro Sánchez, Jose Sánchez, Juan José Parrilla, Pablo Ramírez and Pascual Parrilla . A multicenter study of the attitude of secondary school teachers toward solid organ donation and transplantation in the southeast of Spain. *Journal of clinical an translational research* 2014 Feb; 28(2): 259-266.
- 11- Zohoor A, Bozorgmagam M. Attitude towards organ transplantation in Brain Death in Tehran . *Journal of Ardabil University of Medical Sciences* 2003; 2(4): 29-30.
- 12- Arjmand B. Assessing knowledge and attitudes of intensive care unit nurses and emergency nurses toward organ and tissue transplantation. *J Med Iran* 2007; 26(3): 348-59. (Full in Persian)
- 13- Rodrigue-villar C, Paredes D, Ruiz A, Alberola C, Montilla C, Vilardell J, et al. Attitude of health professionals toward cadaveric tissue donation . *Transplant Proc.* 2009; 41:1480-2.
- 14- Banas B, Blevier B, Eckert M, Gruber H, Pfisteringer J, Schaller O. Level of information of students at the University of Regensburg concerning organ donation and transplantation--informed or not informed consent in organ donation? *Journal of DMW-Deutsche Medizinische Wochenschrift* 2013; 138(15): 775-780.
- 15- Ghadipasha M, Nikki Y, Salehi M, Tajoddini Z. The study of physician attitude concerning organ donation and the level of information about laws & sanctions and the procedure in brain death. *Scientific Journal of forensic Medicine* 2008; 14(2): 112-116.
- 16- Vahidi R, Gabbari Beirami H, Mohammadzadeh esmaili H. Attitude of staff health care centers Tabriz University of Medical Sciences about organ donation . *Medical Journal of Tabriz University of Medical Sciences and Health Services* 2003; 57: 82-85.
- 17- Merez B. The organ procurement problem: Many causes, no easy solution. *JAMA.* 2000; 254: 3285-88

Attitude towards Ardabil's Resident about Organ Transplantation in Brain Death

Firouz Amani*† - Mojgan Ghaffarri Moghaddaam** - Shahnaz Hosseinzadeh*** - Esmail Farzaneh**** - Behzad Valizadeh*****

*Associate professor in Community Medicine, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran

**MSc in Medical Education, School of Public Health, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran

***MSc in Immunology, School of Medicine, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran

****MD, Associate professor in Drug Poisoning, Ardabil University of Medical Science, Ardabil, Iran

*****MD, Legal Medicine Specialist, Legal Medicine Organization, Ardabil, Iran

Abstract

Background: Advances in science and improved treatment and also organ transplant from patients with brain death cause the quality of life and raise the life-expanse in patients with organ failures. Organ donation varies depending on the customs, traditions, religious beliefs, cultural and knowledge of peoples about brain death. The aim of this study was to determine the attitude of Ardabil people about organ donation.

Methods: This was a cross sectional descriptive study that has been done on 351 samples who selected randomly from society by classification sampling method. Data collected by a questionnaire that validity and reliability was checked. We used descriptive and analytical statistical methods by SPSS.16 for analysis data.

Findings: According to results more than 70 % of people agree with organ donation in brain death and considered it altruistic, and the role of media in the culture, including the people for the organ donation and donor card was important. There was a significant relation between organ donor and brain death ($p < 0.01$)

Conclusion: It was necessary that we must design proper strategic planning and programing based on cultural, beliefs and social properties of people to encourage people to donate organs for transplantation to the needy.

Keywords: Attitude, Organ Donation, Brain Death, Ardabil

Received: 10 Jun 2014

Accepted: 7 Sep 2014

†Correspondence: Ardabil University of Medical Sciences, School of Public Health, Ardabil, Iran

Tel: +98(45)33520477

Email: m.gaffarimogadam@arums.ac.ir